

**INTERFAOL TA'LIM ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF
O'QITUVCHILARINI KASBIY IJTIMOYILASHTIRISH****Qo'chqorova Mahmuda Adhamjonovna***Farg'ona davlat universiteti kata o'qituvchisi***O'ktamova Sitoraxon Sohibjon qizi***Farg'ona davlat universiteti magistranti*

Annotatsiya. *Mazkur maqolada interfaol ta'limning mazmun mohiyati, boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy ijtimoiylashtirishdagi ahamiyati va shu yuzasidan tadqiqotchilarning qarashlari haqidagi ma'lumotlar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *interfaol ta'lim, kreativlik, refleksiya, tolerantlik*

Аннотация: *В данной статье представлена информация о сущности интерактивного обучения, его значении в профессиональной социализации учителей начальных классов, взглядах исследователей на этот счет.*

Ключевые слова: *интерактивное обучение, творчество, рефлексия, толерантность.*

Annotation. *This article provides information about the essence of interactive education, its importance in the professional socialization of primary school teachers, and the views of researchers in this regard.*

Key words: *interactive education, creativity, reflection, tolerance.*

Ta'lim tizimini modernizatsiyalash va uni shaxs imkoniyatlarig to'liq moslashtirishga ko'maklashuvchi zamonaviy ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri ta'lim oluvchilarda tashabbuskorlik, mustaqillik, kreativlik sifatlarini qaror toptirish va rivojlantirishdan iborat etib belgilangan. SHu nuqtai nazardan yondoshadigan bo'lsak, mutaxassislar tayyorlash tizimini modernizatsiyalash, pedagogik faoliyat samaradorligini ta'minlashning asosiy shartlaridan biri – ularda kasbiy faoliyatga nisbatan interfaol yondashuvni rivojlantirishdan iborat. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.Mirziyoev yoshlar ijtimoiy harakatining IV qurultoyidagi nutqida bugungi kunda yoshlar bilan ishlash, jamiyatda ularning shaxsiy, kasbiy va ijtimoiy faolliklarini oshirish masalasi xususida, to'xtalib, bu borada "...yoshlar auditoriyasi bilan ish olib borishda interaktiv usullar qo'llanmayotganini qayd etish lozim"ligiga alohida e'tibor berib o'tdi[12]. Darhaqiqat, jamiyat va fan-texnika taraqqiyotining hozirgi bosqichida ta'lim-tarbiya jarayoni, uning mazmuni, shakl, metod va vositalari, mutaxassislar tayyorlash jarayoniga ta'sirini tahlil etganda, bo'lajak o'qituvchilarda kreativ faoliyatga bo'lgan ehtiyoj quyidagilar bilan belgilanishini aniqladik: birinchidan, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ta'lim tizimi, metodologiyasi va o'quv jarayoni texnologiyasini tubdan yangilashni talab qiladi. Bunday sharoitda o'qituvchining faoliyati pedagogik yangiliklar yaratish, ilg'or tajribalarni o'zlashtirish va ulardan

foydalanish ko'nikmalarini egallashdan iborat. Bu esa, o'z-o'zidan bo'lajak pedagoglarda kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish zaruriyatini keltirib chiqaradi. Ikkinchidan, pedagogik yangilikni o'zlashtirish va uni amaliyotga tatbiq etishga nisbatan bo'lajak o'qituvchilarda faol mayllarni rivojlantirish kabilar tadqiqot muammosining ijtimoiy, pedagogik-psixologik jihatdan dolzarbligini ifodalaydi. Ko'rinib turibdiki, talabalarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishning zarurligi o'zaro faol munosabatlar ta'sirida rivojlanadigan ko'nikmalarni shakllantirish imkonini beradi. Bu esa oliy ta'lim muassasalaridagi ta'lim muhiti, o'qitish shart-sharoitlari va metodlarining interfaol xarakter kasb etishini ta'minlashni talab qiladi.

Bugungi kunda o'qituvchining shaxsiyati va faoliyatiga bo'lgan talablar bilan oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining tayyorgarlik darajalari orasida sezilarli ziddiyatlar kuzatilmoqda. SHu bilan bir qatorda o'qituvchilar tayyorlashning mavjud tizimi bilan bo'lajak o'qituvchi faoliyatining kasbiy-ijodiy tavsifi orasida ham nomutanosibliklar kuzatilmoqda. Buning natijasida o'qituvchilar bilan ta'lim oluvchilar orasida to'siqlar va bo'shliq vujudga keldi, o'qituvchining ta'lim jarayonidagi yakka hukmronligi qaror topdi. SHu bilan bir qatorda, ular aksariyat hollarda asosan o'quv dasturlari va darsliklarga bog'lanib qoldilar, ularning kreativ faoliyatlarini rivojlantirishga etarlicha e'tibor qaratilmadi. Bu esa, o'z navbatida, o'qituvchilik kasbining ijtimoiy mavqei va obro'siga putur etkazdi. CHunki bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash tizimi jamiyat ehtiyojlari va uning o'tkir muammolaridan uzoqlashgan edi. SHu nuqtai-nazardan, erkin va shaxsga yo'naltirilgan interfaol ta'lim muhitini shakllantirish, bugungi kunda pedagogik tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida baholanmoqda. So'nggi yillarda pedagogik-psixologik tadqiqotlarning asosiy yo'nalishi sifatida ta'limni insonparvarlashtirish, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, o'qitishni individuallashtirish, ta'lim shakllarini optimallashtirish, ta'lim oluvchilarning bilish faolligini oshirish, bu jarayondagi o'qituvchining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish masalasiga alohida urg'u berilmoqda. Interfaol ta'lim – bo'lajak mutaxassislardagi kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarni rivojlantirishning eng samarali shakllaridan sanalib, unda talabalarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishning muhim omili bo'lgan shaxs mustaqilligi ta'minlanadi va rivojlantiriladi. Tadqiqotchilar T.S.Banina va L.N.Vavilovalar interfaol ta'limning samarali jihatlarini quyidagicha baholaydilar: Interfaol ta'lim talabalardagi bilish jarayonlarini faollashtirish, o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni aniq vaziyatlarda qo'llash olish, o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish, ijodiy izlanish imkonini beradi.

1. Interfaol ta'lim metodlari va texnologiyalari – ta'lim oluvchilardagi motivatsiyani, nostandart vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qila olish ko'nikmalarini, tadqiqotchilik faolligi, kreativ fikrlash ko'nikmasini rivojlantiradi.

2. Interfaol ta'lim muhiti ta'lim oluvchilarda muammolarni ko'ra bilish, tahlili qilish, faol hayotiy pozitsiyani shakllantirish, tolerantlik, o'zgalar fikriga hurmat,

jamoadagi hamkorlik, hayotiy qadriyatlarini rivojlantirishga qulay shart-sharoitlarni yaratadi[160].

Ta'lim oluvchilarning o'quv-bilish faoliyatini faollashtirish masalasi turli davrlarda turli mualliflar tomonidan o'rganilgan, ilmiy-nazariy jihatdan asoslangan. Bunda o'qitishning shakl, metod va vositalarini o'zgartirish, ularni ta'lim oluvchining individul xususiyatlariga moslashtirish, ta'limni maxsus psixologik-didaktik sharoitlarini yaratish masalalari alohida o'rganilgan. Interfaollik muayyan tartibda kim bilandir o'zaro munosabatga kirishish, muloqot o'rnatishni ifodalaydi. SHuning uchun ham interfaol o'qitish birinchi navbatda dialogga asoslangan o'quv jarayonini anglatadi. Interfaol o'qitishda o'qituvchi o'quv faoliyatninig faol tashkilotchisi bo'lib, talaba bu faoliyatning sub'ekti sifatida namoyon bo'ladi. Ta'lim jarayonida interfaol metodlarni qo'llash g'oyasi XIV asrda ilmiy jihatdan asoslangan bo'lsada, o'tgan XX asrning 70 yillaridan boshlab ta'lim jarayoniga kirib keldi va ilg'or o'qituvchilar tomonidan qo'llanila boshlandi. Ta'lim jarayonini juft-juft yoki guruhli tarzda o'qitish asosida tashkil etish g'oyasi XII asrda ilgari surilgan bo'lib, o'tgan XX asrning oxirlarida ushbu g'oya negizida quyidagi: bilim-tajriba-ta'lim oluvchi modelining shakllanishiga asos bo'ldi. Bu model mohiyatini yorituvchi ta'lim paradigmasi guruhli o'qitish tarzida nomlanib, u ta'lim oluvchilarning o'quv faoliyati doirasida o'z-o'zini anglash, vaqtning samarali o'tishiga erishish, teskari aloqa sifati va miqdorini orttirish, didaktik materiallar sifatini yaxshilash, o'z-o'zini boshqarish tizimini kengaytirish, rivojlantiruvchi ta'lim paradigmasini tatbiq etish, yangi kurslar mazmunini loyihalashtirish, o'quv rejasini takomillashtirish, ta'lim jarayoni sub'ektlarining o'quv imkoniyatlarini kengaytirish, shuningdek, ular faoliyatini baholashda qulay vositalardan foydalanishga xizmat qiladi. Interfaol o'qitishning xarakterli jihatlari nimada ko'rnadi? degan savolga javob izlaydigan bo'lsak, bu tizimda professor-o'qituvchi bilan talabaning muntazam tarzda amalga oshiriladigan birgalikdagi faoliyati muhim o'rin egallaydi. Chunki har bir talabaning o'ziga xos imkoniyatlari va ehtiyojlari mavjud. Interfaol o'qitish jarayonida talabalar jismoniy, ijtimoiy hamda o'rganiladigan ta'lim mazmuni bilan o'zaro munosabatga kirishadilar. Ushbu har uchala faollik ko'rinishlari rang-barang shakllarda ta'lim jarayonida ishtirok etadi. Jumladan: jismoniy – talabalarning ish o'rinlarini o'zgartiradilar, boshqa joyga o'tiradilar, muloqotga kirishadilar, yozadilar, tinglaydilar, chizadilar, ijodiy faoliyat ko'rsatadilar; ijtimoiy – savollar beradilar, javoblar qaytaradilar, o'zaro fikr almashadilar; bilish – professor-o'qituvchilar bayon etgan fikrlarga o'zgartirishlar kiritadilar, uni to'ldiradilar, o'zlari mustaqil tarzda muammolarga echim topadilar, kasbiy tajriba manbai sifatida namoyon bo'ladilar. Interfaol o'qitish jarayonining tarkibiy qismlari sifatida quyidagilarni ko'rsatish mumkin: o'quv fanining mazmuni; ta'limiy ta'sirning shakllantirilishi; talabalarning o'quv faoliyati; talabalar o'quv faoliyatining nazorati; talabalar o'quv faoliyati natijalarining bahosi; teskari aloqa kabilar. Mazkur tizimning tarkibiy qismlari bir-biri bilan chambarchas bog'liq. Ular bir-

biridan mustaqil tarzda mavjud bo'la olmaydi. Shuning uchun ham interfaol o'qitishning barcha tarkibiy qismlari o'zaro aloqadorlikda tahlil etilishi kerak. Talabalarga nisbatan ta'sirning shakllanishi muayyan o'quv fani doirasidagi nazariy materiallar bilan muvofiq tarzda amalga oshiriladi. Ta'limiy ta'sir yangi o'quv materialining bayoni yordamida vujudga keladi. Bunda amaliy topshiriqlar, mashqlar, misollar, metodik ko'rsatmalar, yo'l-yo'riqlar, tushuntirishlar, o'rganilayotgan materiallardan olingan lavhalarining namoyishi katta ahamiyatga ega. Talabalarining o'quv faoliyati ularning o'quv materiallarini idrok etishlari, eslashlari, ular ustida fikrlashlari, o'z bilimlarini amaliy faoliyatlarida qo'llashlari jarayonida mustahkamlanadi. Interfaol o'qitish jarayonining o'ziga xos farqli jihati bu tizimda talabalarining o'quv faoliyati o'z-o'zidan nazorat qilinishidir. Nazoratning natijalari talabalar bilim darajasini baholashda hisobga olinadi. SHu asosda teskari aloqa orqali navbatdagi o'quv faoliyatining samarali amalga oshishiga ta'sir ko'rsatiladi. SHu tariqa interfaol o'qitishning boshqa bir farqli jihati muayyan o'quv faoliyati jarayonidagi teskari aloqa orqali talabalar faoliyatiga tezkorlik bilan tuzatishlar kiritish imkoniyatining mavjudligida o'z ifodasini topadi. Bu, birinchi navbatda, aniq bir talabaning bilim darajasi, u yo'l qo'ygan xatolar, uning ehtiyojlari bilan bevosita bog'liq.

Ma'lumki an'anaviy ta'lim jarayonida professor-o'qituvchilarda har bir talabaning bilish darajalarini nazorat qilish imkoniyati mavjud emas edi. Interfaol o'qitish jarayoni esa professor-o'qituvchilarga talabalarining o'quv-biluv faoliyatini tezkor boshqarish imkonini beradi. Interfaol o'qitish jarayonida an'anaviy avtoritar uslub o'zgaradi. Buning natijasida professor-o'qituvchilar maslahatchi mavqeini egallaydilar. Bu jarayonning vazifalari esa talabalarining o'z-o'zlarini namoyon qilishlari uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish, ta'lim oluvchilarning tashabbus ko'rsatishlari uchun keng yo'l ochish, muammolarni mustaqil echishlariga imkoniyat berish, yangi ma'lumotlarni to'plashlari uchun zarur moddiy-texnik bazani vujudga keltirishdan iborat. Interfaol o'qitish jarayoniga muvofiq keladigan texnologiyalarni qo'llash orqali ham talabalarni kreativ faollikka undash, o'qitish jarayonida tashkiliy, mazmun bilan bog'liq, jarayonli, yo'naltiruvchi holatlarini ajratish mumkin. Bunday holatlarning har bir muayyan g'oyalarga muvofiq keladi. O'quv jarayonining dastlabki jihatini mazmunga asoslangan umumlashmalar, o'quv materiallarini muvofiqlashtirish, o'quv fanlarini integratsiyalash, didaktik birliklarni mustahkamlash kabilar tashkil etadi. Interfaol o'qitish metodlarning yana bir o'ziga xos xususiyatlarining tavsifi talabalarining o'zaro munosabatlarida xayrixohlik, birdamlik, hissiy-ma'naviy umumiylikni vujudga keltirish bilan tavsiflanadi. Bunda interfaol metodlarni qo'llash natijasida ta'lim oluvchilar idrok etish jarayonining teng huquqli ishtirokchilari sifatida namoyon bo'lib, ularning tajribasi o'quv-biluv faoliyatining manbai sifatida xizmat qiladi. Bu jarayonda professor-o'qituvchilar talabalarga tayyor bilimlarni taqdim etmaydilar, balki ularni mustaqil izlanishga undaydilar. Jumladan, professor-o'qituvchining faolligi talabalar

faolligi bilan o‘rin almashadi. Pedagoglarning vazifasi esa talabalarni tashabbuskorlikka undashdan iborat bo‘ladi. Professor-o‘qituvchilar talabalarga ma‘lumotlarni taqdim etuvchi sub’ekt va ularga ko‘maklashuvchi maslahatgo‘y vazifasini bajaradilar. SHu o‘rinda interaktiv metodlar umumiylik xarakteriga egami? degan savol tug‘iladi. SHuni alohida ta’kidlash kerakki, interaktiv o‘qitish metodlari hech qachon ma‘ruza mashg‘ulotlari o‘rnini bosa olmaydi. Biroq ular ma‘ruza materiallarini muvaffaqiyatli o‘zlashtirish uchun imkoniyat yaratib, bu jarayonda talabalarda fikr, munosabat, xulq-atvor ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. SHu nuqtai-nazardan, o‘qitishning interfaol metodlari ta‘lim jarayoni samaradorligini oshirishda o‘ziga xos quyidagi ustuvor jihatlarga ega: talabalarda o‘quv jarayoniga nisbatan qiziqish uyg‘otadi; har bir talabaning o‘quv jarayonidagi faol ishtirokini rag‘batlantiradi; har bir talabaning histuyg‘ulariga ta‘sir ko‘rsatadi; talabalarning o‘quv materiallarini samarali o‘zlashtirishlari uchun imkoniyat yaratadi; talabalarga ko‘p tomonlama ta‘sir ko‘rsatadi; teskari aloqani amalga oshirish imkonini beradi; talabalarda fikrlar, munosabatlar, kreativ faoliyat tajribalarini shakllantiradi; talabalarda hayotiy-kasbiy ko‘nikmalarni shakllantiradi; talabalar xulq-atvorining o‘zgarishi uchun qulaylik yaratadi. Interfaol jarayonida talabalar o‘z imkoniyatlarini to‘laligicha namoyon eta oladilar. Ular o‘zaro axborotlar almashadilar, muloqotga kirishadilar, qadriyatli yo‘nalishlarini boyitish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Talabalar yangi axborotlarga nisbatan shaxsiy munosabatlarini bildirib, kasbiy tajribalarini boyitishga muvafaq bo‘ladilar. Masalan, talabalarda kreativlikni rivojlantirishga yo‘naltirilgan metodlarni qo‘llash jarayonida buni yaqqol ko‘rish mumkin. O‘z kasbiy tajribalarini oshirish jarayonida talabalarning ichki quvvatlari namoyon bo‘ldi. Interfaol o‘qitish jarayoni sub’ektlarning teng huquqli dialoglari asosida tashkil topadi. SHuning uchun ham interfaol o‘qitish jarayonida faoliyat shakllarini qo‘llashda keng ko‘lamli improvizatsiya uchun yo‘l ochiladi. Interfaol o‘qitish jarayonida talabalarda kreativlikni rivojlantirish uchun qulay pedagogik muhit vujudga keladi. Har bir talabaning ichki quvvatlari ro‘yobga chiqishida guruhdagi barcha talabalar muhim o‘rin egallaydilar. SHuning uchun ham interaktiv o‘qitish jarayonida jamoaviy o‘quv jarayonining asosiy prinsiplari va tarkibiy qismlari yaqqol namoyon bo‘ladi. Interfaol o‘qitish jarayoni o‘zida har qanday usullar, yo‘llar, ularni ishlab chiqish metodlari, o‘quv jarayonini tashkil etish va takomillashtirish mexanizmlarini mujassamlashtiradi. SHuning uchun ham mazkur jarayon quyidagi didaktik talablarga javob berishi kerak:

a) interfaol ta‘lim jarayonini tashkil etish hamda uning sifatini tekshirish va nazorat qilishda talabalarning tavsifnomalari, talablari, ehtiyojlari, o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olish; b) interfaol o‘quv jarayonining barcha bosqichlarini amalga oshirishda talabalar va professor-o‘qituvchilarning hamkorligini tashkil etish; v) talabalarning o‘zlari uchun zarur bo‘lgan kasbiy kompetensiyalarni egallashlaridagi faolliklari, tashabbuskorliklari, ijodkorliklari, yaratuvchiliklarini ta‘minlash; g) interfaol o‘qitish jarayonini bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy faoliyatiga imkon qadar

yaqinlashtirish;d)interfaol o'quv jarayoni natijalarini amaliyotga tatbiq etish orqali talabalarning istiqboldagi kasbiy faoliyatini rivojlantirish;e)talabalarning kasbiy-pedagogik faoliyat sohasiga xos bo'lgan kompetensiyalarni egallash va o'zlarini mustaqil rivojlantirishlarini ta'minlash kabilar.Ko'plab ilmiy manbalarni tahlil qilish natijasida biz kasbiy-pedagogik ta'lim jarayonida amalga oshiriladigan interfaol o'qitishning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashga muvaffaq bo'ldik. O'qitishning interfaol metodlari va texnologiyalari talabalarning ta'limiy ehtiyojlarini qondirishga yo'naltiriladi. Jumladan:interfaol o'qitish jarayonining mazmuni bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy bilimlarni egallash ehtiyojlari bilan bog'liq bo'lishi lozim. bunda talabalarning shaxsiy quvvatlari, nuqtai nazarlari, bilim darajalarini aniq hisobga olish talab etiladi.

1. Interfaol o'qitish jarayonida talabalar o'z kuchlariga nisbatan qo'shimcha ishonch hosil qilib, umuminsoniy qadriyatlarni o'zlashtirib, o'z o'quv faolyaitlari uchun mas'uliyat hissiga ega bo'ladilar.

2. Treninglar, ishchan o'yinlar yordamida talabalar muntazam tarzda o'z mavqelarini aniqlashga muvaffaq bo'ladilar. Chunki jamoaviy ish shakli muntazam tarzda o'z mavqeini aniqlash, o'z nuqtai nazarlarini qat'iyat bilan himoya qilishni talab etadi. Buning natijasida guruh a'zolari bilan kelishgan holda umumiy echimlar qabul qilinadi hamda talabalarda yaxlit komanda bo'lib ishlash, bu jarayonda o'z qobiliyatlarini namoyon qilish ko'nikmalari shakllantiriladi.

3. Interfaol o'qitish jarayonida talabalarning o'zlari mustaqil tarzda kreativ qobiliyatlarini namoyon qiladilar, faol tarzda kasbiy sifatlarni o'zlashtiradilar.

4. Talabalar o'zlari o'zlashtirgan bilimlarni va kasbiy sifatlarni istiqboldagi faoliyatlarida qo'llash ko'nikmalarini izchil tarzda egallaydilar.

5. Interfaol o'qitish jarayonida vujudga keltiriladigan xayrihoxlik muhiti, o'zaro ishonch hamda hamkorlik talabalarning ijodiy yuksalishlari uchun qulay imkoniyat yaratib, ularning kreativ qobiliyatlarini muntazam rivojlantirishga asos bo'ladi.

Interfaol o'qitish jarayoni talabalar faoliyatini ta'limning turli yo'nalishlari bo'yicha tashkil etish imkonini beradi. Jumladan:tashkiliy yo'nalish: interfaol mashg'ulotlar, treninglar, munozaralar, ishchan o'yinlar, matbuot konferensiyalarini tashkil etish va o'tkazish;faoliyatli yo'nalish: muammolar ustida ishlashning individual usullarini aniqlash, talabalar harakatlarining jadvalini tuzish, talabalarning mustaqil faoliyatlarini yo'lga qo'yish;refleksiya, ya'ni tahliliy yo'nalish: xatolarni tahlil qilish, rejalar va harakatlarga tuzatishlar kiritish kabilar.

Yuqorida bayon qilingan fikrlardan kelib chiqqan holda shuni aytish mumkinki, interfaol o'qitish talabalar bilish faoliyatini tashkil etish va rivojlantirishning maxsus shaklidir. Bilish jarayonida talabalarning birgalikdagi faoliyatlari ularning o'quv materiallarini o'zlashtirishga o'z hissalarini qo'shishlariga imkoniyat yaratadi. Ular birlari bilan o'zaro bilimlar, g'oyalar, harakat usullarini ayriboshlaydilar. Bunday o'quv harakatlari o'zaro xayrihoxlik muhitida amalga oshirilib, talabalarning yangi bilimlarni o'zlashtirishlari uchun qulay pedagogik vaziyatni vujudga keltiradi. Natijada ular

o‘zlarining muloqot ko‘nikmalarin rivojlantirishga muvaffaq bo‘ladilar. Muloqot ko‘nikmalari sirasiga krusdoshlari yoki guruhdoshlarining fikrlarini tinglay olish, turli nuqtai nazarlarni o‘zaro qiyoslash va baholash, munozaralarda ishtirok etish, muammolarga birgalikda echimlar topish kabilarni kiritish mumkin. Ular jamoada ishlash ko‘nikmasini egallaydilar, shu bilan birga o‘qitish jarayonida himoyalanganlik hissini tuyib, o‘zaro bir-birlarini tushunadilar va shaxsiy muvaffaqiyatga erishish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Mirziyoyev Sh M “Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak”. O‘zbekiston.Toshkent, 2017. 45-bet.
2. Pedagogika ensiklopediyasi 2-jild 198 b.
3. Pedagogika: ensiklopediya 3-jild tuzuvchilar: jamoa. T.:O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti, 2017. 322 b
4. Yo‘ldoshev J.F., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari:-T.: “Tarbiyachi”, 2004 y.
- 5.R.A.Mavlonova Boshlang‘ich ta’limda pedagogika, innovatsiya, integratsiya. O‘quv qo‘llanma. T.: “G‘.G‘ulom”, 156-bet .